

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cœram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

11. Cap. De Ira.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

dere quā delicata sit futura illa cœna: Si enim eius desiderium solum hominem beatum facit iuxta illud Matth. 5. Beati qui esuriunt, &c. quid faciet ipsa refectio? Quam igitur indignum est homine, quod se impleat siliquis porcorum, & de delicata illa cœlesti cœna non cogitet.

Quintum. Optimum secundum Apostolicam doctrinam, gratia stabilire cor, & non elcic, quæ nō profuerunt ambulanti in eis.

CAPVT XI.

DE IRA.

IRA, est appetitus inordinatus vindictæ, siue puniendi eum, à quo quis se læsum arbitratur. Dicitur (inordinatus) quia ira cum sit passio appetitus sensitiui, potest esse bona & mala: Bona, si regulariter secundum ordinem rationis, & sic in Psalm. Irascimini & nolite peccare: Mala, quando mensuram rationis transit.

Ira ex parte appetibilis, quando aliquis appetit iniustam vindictam, ex suo genere est peccatum mortale; quia est contra charitatem, & iustitiam, potest tamen esse veniale ex imperfectione actus: vel ex parte appetentis, cum ira præuenit vsum rationis: vel ex

Q 4 ... parte

parte appetibilis, cum quis in modico vult se vindicare. Quantum autem ad modum irascendi, potest etiam esse excessus, vt si quis immoderatè iræ motu feruescat. Ita tamen quantum ad modum, est venialis, nisi aliquis ex vehemètia iræ excidat à charitate Dei, vel proximi. De iræ peccato lege S. Thom. 2. 2. q. 158.

De filiabus iræ.

EX ira hæc filia generantur. Rixa, Tumor mentis, Contumelia, Clamor, Indignatio, & Blasphemia, de quibus S. Thom. quæst. d. artic. 6. & 7.

De Rixa.

RIXA, est contradictio in factis, quando aliqui ex ira se inuicem percutiunt auctoritate priuata, & est peccatum mortale in inuadente; quia contra charitatem proximo nocumentum infert, & sic ad Galath. 5. adiungitur peccatis, quæ à regno Dei excludunt. In defendente autem quandoq; potest esse nullum, si se defendit animo repellendi illatam iniuriam, cum debito moderamine: Quandoque veniale, quando leuis est excessus: Quandoque mortale, si obfirmato animo insurgit aduersus impugnantem, vt inferat ei grauem læsionem, & notabile nocumentum. Pueri communiter quando rixantur, non peccant nisi venialiter: quia leuiter faciunt, & ex paruò odio.

De

De Tumore mentis.

TUMOR mentis est, quando irascens, animus suū replet diuersis cogitationibus amaris, quibus apud se aliquando cogitat diuersas vias se vindicandi, & habet multiplex propositum id perficiendi, est peccatum tanto grauius: quanto ex maiore ira procedit.

De Contumelia.

CONTUMELIA est, cum quis prorumpit in verba iniuriosa contra proximum. *S. Thom. 2.2.q.27. artic. 1.*
 Ad contumeliam, conuitium, & impropriū referuntur. Ista enim tria sunt contraria honori proximi, sed aliquo modo distinguuntur. *Contumelia, conuitium, & improprium, quomodo differant.*
 Contumelia est, quando repræsentatur defectus culpæ, per verba iniuriosa contra honorem, vt cum aliquis dicit. Tu es fur, aut latro.
 Conuitium, quando significatur defectus culpæ, vel pænæ generaliter: vel defectus naturalis, vt si aliquis in contemptum vocat alium cæcum, aut stupidum, &c. Improprium, est significatio beneficij tempore necessitatis collati. Vel, quando reducitur in memoriam iniuriosè, auxilium in necessitate collatū, exempli gratia dicendo. Nisi auxilio tibi fuisset, fame periisses. Si quis notabiliter intendat lædere alicuius honorem contumelia, conuitio, vel improprio, quæ aliquando pro eodem accipiuntur, peccat mortaliter. *Matth. 5. Qui dixerit, Fatue, fratri suo, reus erit gehennæ ignis.*

Q 5

ignis.

ignis. Dicitur (si quis intendat lædere) quia in peccatis verborum maximè consideratur, ex qua intentione, & affectu proferantur. Vnde quando quis iocosè: vel ex ira leui, aut animi leuitate, absque animo inhonorandi aliquid obijcit, est solum veniale. Superior autè absque peccato aliquando, causa correctionis, disciplinæ, instantiæ, vel humiliationis, aut alia ratione potest obijcere aliquod verbum contumeliosum ei, quem obiurgat. Hoc modo Christus discipulos, stultos vocauit, & Paulus Galathas insensatos.

*Luca vi.
ad Gal. 3.*

Ad contumeliam etiam referri potest maledictio, quæ ex ira nasci solet, non loquor hic de maledictione Dei. Maledicere est imprecari alicui mala.

*Duobus
modis ma-
ledictio ex-
orçetur.*

Potest esse duplex maledictio. Bona, & Mala. Committitur communiter duobus modis Imprecando, & Optando.

Si quis imprecatur proximo malum sub ratione boni non peccat, exempli gratia, imprecor alicui persecutori Ecclesiæ mortem: Vel iuueni luxurioso & perdito infirmitatem, vt ad mentem redeat. Sic. 4. Reg. 2. Helisæus pueris sibi illudentibus maledixit. Qui autem maledicit imprecando malum, vel per modum imprecantis, vel optantis, scienter & deliberato animo, sub ratione mali, mortaliter peccat, nisi paruitas rei excuset, 1. Corinth. 6. Maledici regnum Dei non possidebunt.

bunt. Si quis autem maledicat creaturam irrationali in ordine ad mala hominis, quæ inde proueniunt, non peccat. Sic Iob maledixit diei natiuitatis suæ, propter mala originalis culpæ. Sic quoque Dauid. 2. Reg. 1. maledixit montibus Gelboë, propter eandem populi, quæ in eis contigerat. Quando autem quis animo deliberato maledicit creaturam, dicendo, trado te diabolo, &c. Qua ratione est creatura Dei, committit blasphemiam: Si in ordine ad hominem, cuius est creatura, idem est iudicium, ac si malediceret homini: Si autem creaturam secundum se, non habita ratione ad Deum, aut hominem, solum committit veniale verbum otiosum, iuxta S. Thom. 2. 2. quæst. 76. art. 2. & Caietan. in summa verb. maledictio. Ex qua radice confurgit, quod Confessarius debet confitentem circa maledictionem examinare, quomodo, & quo animo maledixerit, quia diuersa ratio peccati, ex diuersa intentione oritur in hac re, vt constat ex dictis.

De Indignatione.

INDIGNATIO est, quando homo non vult videre eum, cui irascitur: nec cum eo loqui aut conuersari, quia eum indignum iudicat, sua conuersatione, & affabilitate; & communiter est peccatum veniale, nisi scandalum accedat, vel casus in quo teneatur ei loqui. Potest autem in superiore erga inferiorem, esse

esse sine peccato, quando iusta causa facit, ut magis doleat de casu, & discat in futurum cautius mercari.

De Clamore.

CLAMOR, est inordinata, & confusa locutio, quando homo quo ad modum loquendi, exterius iram suam demonstrat; & est veniale peccatum, nisi sequatur scandalum, quando illud prouidet, aut prouidere debet, & non curat, iuxta Angelum verb. Clamor.

De Blasphemia.

*S. Thom.
2.2.q.13.
artis.1.*

BLASPHEMARE, est dicere aliquid tacite, vel verbo contra Deum, aut eius sanctos: & potest tripliciter fieri. Tribuendo Deo, quod ei non conuenit: vel auferendo ei, quod conuenit: vel tribuendo creaturæ, quod solius Dei proprium est, exempli gratia. Malè habet Deus, non est iustus, homo potest futura prædicere, solo libero arbitrio adiutus.

*Blasphemia corde,
verbo, &
scripto con-
tingit.*

Blasphemia potest contingere corde, & est mentalis; verbo, & est vocalis: scripto, & est scripta.

Est peccatum mortale & omnium grauissimum: quia repugnat confessioni fidei, charitati, & bonitati diuinæ: nec excusatur quis ab hoc peccato ex leuitate materiæ: quia eius materia grauissima. Vnde nullus compos mentis excusatur, aut per passionem, aut consuetudinem:

nem: Si quis autē inaduertēter ex lapsu linguæ verba blasphemix proferret, nō aduertendo sensum verborum, quem si aduertisset non protulisset, excusaretur à mortali, secundum S. Thom. quæst. cit.

Qui blasphematur in sanctos, nominando eorum membra pudēda iniuriosè, vel eis maledicendo, mortaliter delinquit. Quia hoc peccatum grauissimum est, statuit Concilium Lateranen. sessio. 9. sub Leone X. vt nullus blasphemus absoluator in foro conscientix absque eo, quod arbitrio seueri Confessarij ipsi pœnitentia imponatur.

De remedijs Iræ.

PRIMUM. Consideratio Dominicæ passionis: Si enim passio Domini ad memoriam reuocetur, nihil ad eò durum, ait Gregorius, quod non æquo animo toleretur.

Secundum. Ex Basilio in homil. de Ira: Ille maledixit, tu benedicas: verberauit, tu patere: expuit nihilique te existimauit, tu cogita, quomodo ex terra es, & in terram reuerteris; His namque modis & rationibus te confirmans, longè leuiora, quam reuera, &c.

Tertium. Comprimere irā interius, ne exeat. Sicut enim ignis, si non habeat motum, statim exinguitur & suffocatur: Sic ira, si silentio cōtineatur statim cessat: Sic Abbas Isaac in vitis patrum à quodam fratre interrogatus. **Quare eum**

eum Dæmon timeret. Respondit, ex quo factus sum monachus, statui apud me, vt iracundia extra guttur meum nunquam procederet, & ideò timent me Dæmones.

Quartum. Consideratio finis nostri, mortis scilicet, & eorum, quæ post mortem sequuntur. Vnde Eccles. 28. Memento nouissimorum, & desine inimicari: & deinde subditur, Memento timorem Domini, & ne irascaris proximo.

Quintum. Iratus te ipsum ad alia conuerte negotia, quibus occupatum cor tuum, quietat à perturbatione, & eiusdem obliuiscatur, & sedata tempestate, cogita quid feceris: quantum mali fortassè proximo, & tibi ipsi intuleris, perdendo amicitiam Dei, & charitatem proximi, & incurrendo laqueos Diaboli.

GAPVT XII.

DE ACEDIA, ET EIVS filiabus.

ACEDIA, est quædam tristitia, vel tardium aggrauans mentem hominis, vt nihil ei agere libeat earum rerum, quæ salutem propriam concernunt. Acedia, quando est perfecta, est peccatum mortale, quia charitati aduersatur, cuius proprius effectus est